

Riigisisene õigus vs. Euroopa Liidu õigus Riigikohtu praktikas

Janar Jäätma

Riigikohtu halduskolleegiumi nõunik, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna doktorant

1. Kas Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel tuleb liikmesriigi kohtule omistada kõrvaltvaataja või (kaas)osavõtja perspektiiv?
  - 1.1. Kui Euroopa Liidu õigust tõlgendab üksnes Euroopa Kohus, siis tuleb liikmesriigi kohtule Euroopa Liidu õiguse kohaldamisel omistada n-ö kõrvaltvaataja perspektiiv.
  - 1.2. Kui lisaks Euroopa Kohtule tõlgendab Euroopa Liidu õigust ka liikmesriigi kohus (nt eelotsuse küsimuse raames või ilma eelotsust küsimata), siis tuleb liikmesriigi kohtule Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel omistada n-ö (kaas)osavõtja perspektiiv.
  - 1.3. Euroopa Kohtu praktika kohaselt esineb kaks erandit, millal liikmesriigi kõrgeim kohus ei ole kohustatud Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel Euroopa Kohtult eelotsust küsima: *acte éclairé* ja *acte clair*.
  - 1.4. Esmase hinnangu, kas tegemist on *acte éclairé* ja *acte clair* olukorraga, annab liikmesriigi kohus. Sellest sõltub, kas Euroopa Kohus saab asuda Euroopa Liidu õigust tõlgendama või mitte.
  - 1.5. RKHko 17.06.2011, nr 3-3-1-37,11; 5.10.2006, nr 3-3-1-33-06; RKHKm 23.11.2012, nr 3-3-1-13-12.
2. Riigisisese õiguse kohaldamata jätmise ja õigusselguse probleem.
  - 2.1. Õiguse nn varjatud kohaldamata jätmise – RKHko 27.10.2010, nr 3-3-1-66-10; 5.11.2011, nr 3-3-1-39-12.
  - 2.2. Õiguse sõnaselge kohaldamata jätmise – RKHko 11.02.2009, nr 3-3-1-79-08.
  - 2.3. Riigisisese õiguse Euroopa Liidu õigusega kooskõlaline tõlgendamine on samaväärne õigusnormi põhiseaduskonformse ning grammatilise, teleoloogilise ja süstemaatilise tõlgendamisega.
  - 2.4. Kohaldamata jäetud õigusnormi kehtivus ning konkreetses vaidluses selle kohaldamata jätmise.
  - 2.5. Euroopa Liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese õigusnormi kohaldamata jätmise tähendus juriidilisele, sotsiaalsele ja moraalsele kehtivusele.
  - 2.6. Õigusnormi kohaldamata jätmisega omistatakse suurem kaal pretsedendiõigusele.